

POSTANOWIENIE

11 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 11 grudnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko Ł. P.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

na skutek skargi kasacyjnej Ł. P.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 19 lutego 2025 r., I ACa 863/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego postanowienia tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[dr]

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem

skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwany wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na potrzebę wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, tj. art. 898 § 1 k.c.

O potrzebie wykładni przepisów prawnych jako przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania można mówić wtedy, gdy z mającego zastosowanie lub mogącego mieć zastosowanie w sprawie przepisu dekodowane są różne normy prawne, a brak jest wypowiedzi w doktrynie i orzecznictwie, które by te różnice usuwały i wyjaśniały przyczyny ich występowania. Ponadto, zagadnienie prawne ani potrzeba wykładni przepisów prawnych nie powstają, gdy Sąd Najwyższy zajmował co do nich stanowisko i wyrażał poglądy we wcześniej wydanych orzeczeniach, a nie zaszły żadne okoliczności uzasadniające ich zmianę.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazano powołanej przesłanki. Zgodnie z art. 898 § 1 k.c. przesłanką powstania uprawnienia do odwołania darowizny jest naruszenie etycznej powinności wdzięczności po stronie obdarowanego (por. wyroki Sądu Najwyższego z 7 lipca 2000 r., III CKN 926/98 i z 26 września 2000 r., III CKN 810/00). Instytucja ta ma charakter wyjątkowy, ponieważ stanowi wyjątek od zasady trwałości umów, mający stanowić sankcję na wypadek niedopełnienia powinności etycznego postępowania w stosunku do darczyńcy. W związku z tym, w orzecznictwie zwraca się uwagę na konieczność ścisłej, restryktywnej wykładni nieostro zarysowanej przesłanki uzasadniającej odwołanie darowizny. Odwołanie darowizny może być uzasadnione tylko w szczególnych przypadkach, gdy niewdzięczność obdarowanego wobec darczyńcy osiągnie stopień rażący, o czym można mówić zwłaszcza w przypadku przestępstw obdarowanego popełnionych przeciwko darczyńcy lub jego bliskim, względnie rażącego, uporczywego zaniedbywania obowiązków rodzinnych wobec darczyńcy (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2017 r., II CSK 871/16

i z 26 stycznia 2018 r., II CSK 254/17 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 2022 r., I CSK 1569/22).

Rażąca niewdzięczność zachodzi w sytuacji, gdy niewłaściwe postępowanie obdarowanego było intencjonalne, umyślne, czy też podjęte ze świadomością i w nieprzyjaznym zamiarze. Nie mogą być natomiast uznane za rażącą niewdzięczność przykrości i krzywdy czynione impulsywnie, lecz mieszczące się w granicach zwykłych konfliktów życia codziennego, podyktowane emocjami lub podejmowane przypadkowo, w uniesieniu lub rozdrażnieniu, wypowiedzi bądź gesty, będące przejawem konfliktu spowodowanego przez obie strony, a tym bardziej sprowokowane przez darczyńcę (por. wyroki Sądu Najwyższego z 18 września 1997 r., I CKN 256/97 i z 12 października 2016 r., II CSK 58/16 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2019 r., I CSK 530/19 i z 17 maja 2024 r., I CSK 6434/22).

Pozwany wniósł również o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), gdyż – jak twierdzi – z uzasadnienia drugiej instancji nie wynika, jakie jego zachowanie zostało uznane za rażące naruszenie obowiązku etycznego postępowania w stosunku do powódki, która obdarowała go udziałem w prawie do lokalu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Uzasadnienie wniosku oparte na tej przesłance wymaga przedstawienia argumentacji prawnej zmierzającej do wykazania kwalifikowanego naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia

oraz podstaw kasacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 5 października 2007 r., III CSK 216/07 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11). Uzasadnienie wniosku nie może sprowadzać się do powtórzenia, choćby w zmodyfikowanej formie, uzasadnienia podstaw kasacyjnych, jak również być sformułowane w sposób, który na tym etapie postępowania wymagałby oceny ich zasadności.

O istnieniu podstaw do odwołania darowizny z powodu rażącej niewdzięczności należy w każdym wypadku wnioskować na gruncie okoliczności sprawy. Sąd Apelacyjny wyczerpująco wyjaśnił przyczyny skutecznego odwołania darowizny przez powódkę i wskazał, że w sprawie zostały spełnione łącznie przesłanki określone w art. 898 i nast. k.c. Po pierwsze, został zachowany termin do złożenia oświadczenia odwołującego darowiznę przewidziany w art. 899 § 3 k.c., ponieważ powódka złożyła oświadczenie o odwołaniu darowizny 9 października 2020 r. Po drugie, sąd drugiej instancji ocenił zachowania pozwanego, polegające na naruszeniu praw i obowiązków w małżeństwie określonych w art. 23 k.r.o., tj. wzajemnej pomocy i wierności oraz współdziałania dla dobra rodziny, którą małżonkowie przez ten związek założyli w połączeniu z niełojalnym, nagannym i niezasługującym na aprobatę zachowaniem pozwanego, związanym z okolicznościami, w jakich porzucił powódkę i dopuścił się zdrady małżeńskiej. Zachowania te zostały zakwalifikowane jako wysoce niewłaściwe, wyrządzające krzywdę powódce jako darczyńcy, i będące w stosunku do niej przejawem rażącej niewdzięczności. Niewątpliwie pozwany był świadomy, że jego niewierność, a w szczególności pozbawione moralnych skrupułów porzucenie powódki, zostanie odebrane przez nią nadzwyczaj negatywnie i w jej psychice wytworzy się poczucie głębokiej, nieusprawiedliwionej krzywdy. Zachowania pozwanego polegające na działaniu, jak i zaniechaniu wobec powódki cechowały się nasileniem złej woli i intencjonalnie zamierzały do wyrządzenia jej krzywdy. Ponadto przekraczały one granice zwykłych konfliktów życia rodzinnego. W związku z tym sąd drugiej instancji uznał, że zachowanie te miały charakter rażącej niewdzięczności w rozumieniu art. 898 § 1 k.c.

Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, że umowa, na podstawie której pozwany uzyskał tytuł do przedmiotowej w sprawie nieruchomości lokalowej była

darowizną, a tezy pozwanego, jakoby powódka przeniosła na niego prawo do lokalu będącego składnikiem jej majątku odrębnego pod innym tytułem nie zostały wykazane. Do rozstrzygnięcia o nakładach z majątku wspólnego stron, jeżeli były czynione na lokal, który na skutek odwołania darowizny wraca do majątku powódki, może dojść w innym niż niniejsze postępowaniu.

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego wyroku nie potwierdza zatem tezy skarżącego o oczywistej zasadności skargi. Argumenty zawarte w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej stanowią próbę zakwestionowania ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd *meriti*, a te są dla Sądu Najwyższego wiążące i niemożliwe wprost do zakwestionowania w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Z wiążącej Sądu Najwyższego podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia wynika, że została spełniona przesłanka rażącej niewdzięczności, która uzasadniała skuteczne odwołanie wykonanej już darowizny.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1935), orzeczono jak w postanowieniu.

[dr]

[a.ł]